

IMPACTUL PSIHOLOGIC AL ORARULUI DE ÎNTREVEDERE ASUPRA COPILULUI CARE LOCUIEȘTE SEPARAT DE PĂRINȚII SĂI

Silvia BRICEAG, conf. univ., dr.,

Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Alexandra HRITCU, master în științe sociale, psiholog,
Direcția Generală Asistență Socială, Sănătate și Protecția Familiei mun. Bălți

***Summary:** Separation of parents often ends up being the most traumatic moment a child goes through. This is because in most cases, parents who choose not to be a couple anymore do not reach a consensus regarding the education and maintenance of the children they share. How is the domicile of minor children established when the parents live separately, but also what is the basis of the court decision when the court is exposed on the side of this subject? These questions come up every time in such situations. The presented case study model can be useful for specialists involved in solving similar situations.*

***Keywords:** appointment schedule, child, family, psychologist, police.*

Introducere

Separarea părinților deseori ajunge să fie cel mai traumatizant moment prin care trece un copil. Aceasta pentru că în cele mai multe cazuri, părinții care aleg să nu mai fie un cuplu nu ajung la un consens cu privire la educarea și întreținerea copiilor comuni. Cum se stabilește domiciliul copiilor minori atunci când părinții locuiesc separat, dar și ce stă la baza hotărârii judecătorești atunci când instanța se expune pe marginea acestui subiect? Aceste întrebări apar de fiecare dată în astfel de situații.

Graficul de întrevederi trebuie să fie bazat pe criterii de apreciere clare și uniforme pentru ambii părinți, oferind, astfel, șanse egale ambilor părinți de a participa la creșterea și la educarea copilului.

Autoritățile tutelare vor elabora un regulament intern și instrucțiuni interne ce vor reflecta procedura de documentare, examinare a solicitărilor privind elaborarea graficului de întrevederi, precum și modul de comunicare a deciziilor către beneficiari. În instrucțiunile indicate autoritățile tutelare urmează să descrie în mod clar și neechivoc criteriile și condițiile ce stau la baza elaborării graficului de întrevederi, astfel încât să fie evitată discriminarea pe criteriu de gen.

Se recomandă ca cererile cu privire la elaborarea graficului de întrevederi să se examineze în ședință, cu participarea ambelor părți, pentru a oferi părinților posibilitatea de a prezenta Comisiei argumente suplimentare în partea ce ține de pretențiile invocate.

Înainte de a accepta ca și probe afirmațiile unei părți cu referire la conduita unui părinte în raport cu propriul copil, autoritatea tutelară va trebui să verifice veridicitatea afirmațiilor expuse.

În procesul de examinare a solicitărilor privind întocmirea graficului de întrevederi autoritatea tutelară va solicita opinia psihologului școlar sau a unui alt psiholog ce a lucrat cu copilul, pentru a obține informații cu referire la dezvoltarea copilului, conduita copiilor în raport cu aceștia etc. dintr-o sursă obiectivă.

După examinarea cauzei autoritatea tutelară va emite o decizie motivată cu referire la graficul de întrevederi întocmit în care vor fi descrise următoarele aspecte: circumstanțele cauzei care au fost constatate în cadrul ședinței de audiere, probele pe care se întemeiază concluziile comisiei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de comisie la stabilirea graficului de întrevederi, legile de care s-a călăuzit Comisia. În vederea argumentării acestor cerințe facem trimitere la jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului în care se explică că atunci când tratamentul diferențiat (adică limitarea unor drepturi) se bazează pe pe genul persoanei, autoritățile publice trebuie să prezinte argumente întemeiate care să explice necesitatea măsurilor adoptate în circumstanțele cauzei, și dacă acestea sînt întemeiate doar pe faptul că persoana este de un anumit gen, cauza este evident una de discriminare (a se vedea cauza *Opuz c Turciei*, plîngerea nr. 33401/02 hotărîrea din 09 iunie 2009).

În cazul în care autoritatea tutelară decide să micșoreze numărul orelor de întrevederi cu copilul a părintelui necustodiant, aceasta în mod obligatoriu trebuie să argumenteze/motiveze scopul legitim urmărit și coraborat cu interesul superior al copilului.

Domiciliu părintelui care locuiește separat de copiii săi nu este un temei pentru întocmit un grafic cu caracter dezechilibrat părintelui ce locuiește separat. În jurisprudența sa Consiliul Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității a specificat că deplasarea copilului la domiciliul părintelui ce locuiește separat nu constituie o motivare rezonabilă și obiectivă pentru a justifica limitarea copiilor de a menține relații directe cu ambii părinții și de a beneficia de grija lor în mod egal. Consiliul nu neagă faptul că deplasarea periodică a copiilor ar fi putut crea un disconfort, însă acest fapt nu trebuie să servească drept temei pentru limitarea părintelui, care locuiește separat de copii săi, în orele sale de întrevedere.

Cadrul conceptual

Exercitarea drepturilor părintești în cazul cînd părinții locuiesc separate

(1) Părintele care locuiește împreună cu copilul nu are dreptul să împiedice contactul dintre copil și celălalt părinte care locuiește separat, cu excepția cazurilor cînd comportamentul acestuia din urmă este în detrimentul intereselor copilului sau prezintă pericol pentru starea lui fizică și psihică.

(2) Părinții au dreptul să încheie un acord privind exercitarea drepturilor părintești de către părintele care locuiește separat de copil. Litigiile apărute se soluționează de către autoritatea tutelară teritorială, care stabilește un program de întrevederi, iar decizia acesteia poate fi atacată în instanța judecătorească, care va emite hotărîrea respectivă. Părinții pot, din inițiativă proprie sau la recomandarea autorității tutelare teritoriale, să se adreseze unui mediator pentru soluționarea litigiului.

(2¹) La stabilirea programului de întrevederi se ține cont de atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, de vârsta copilului și frecvența

studiilor/participarea la activități extrașcolare de către acesta, de calitățile morale ale părinților, de relațiile dintre copil și fiecare părinte, de proximitatea domiciliului părintelui care locuiește separat de copil, astfel încât drepturile părintești să fie exercitate într-un mod echitabil.

(2²) În cazul în care părintele la domiciliul căruia a fost stabilit domiciliul copilului pleacă temporar în altă localitate din țară sau de peste hotare, la muncă sau în alte scopuri, iar copilul rămâne în grija altei persoane, părintele care locuiește separat de copil își păstrează dreptul de a vizita copilul conform programului de întrevederi.

(2³) În cazul în care părintele la domiciliul căruia a fost stabilit domiciliul copilului pleacă în altă localitate din țară sau de peste hotare împreună cu copilul ori lăsând copilul în custodie, acesta asigură comunicarea copilului cu celălalt părinte prin intermediul tehnologiilor informaționale sau prin alte mijloace, precum și posibilitatea vizitării copilului de celălalt părinte.

(3) În cazul nerespectării hotărârii instanței judecătorești, la cererea părintelui care locuiește separat de copil, instanța judecătorească, ținând cont de interesele și opinia copilului, în funcție de vârsta și gradul său de maturitate, poate decide transmiterea copilului către acesta.

(4) Părinții care locuiesc separat de copil au dreptul de a primi informațiile ce se referă la copilul lor de la toate instituțiile educative, curative, de asistență socială etc. Comunicarea informației poate fi refuzată dacă comportamentul părintelui prezintă pericol pentru viața și sănătatea copilului. Acest refuz poate fi atacat în instanța judecătorească.

Dreptul bunicilor, fraților și surorilor copilului de a comunica cu acesta

(1) Bunicii, frații și surorile copilului au dreptul să comunice cu el. Dacă părinții copilului (unul dintre aceștia) împiedică exercitarea acestui drept, autoritatea tutelară teritorială îi poate obliga să-l respecte, cu excepția cazului în care aceasta contravine interesului superior al copilului.

(2) Dacă părinții (unul dintre ei) vor neglija hotărârea autorității tutelare teritoriale, persoanele interesate pot porni în instanța judecătorească o acțiune privind înlăturarea impedimentelor de comunicare cu copilul.

(3) Acțiunea privind înlăturarea impedimentelor de comunicare cu copilul a bunicilor, fraților și surorilor lui poate fi respinsă numai în cazul existenței unui pericol pentru viața și sănătatea copilului, pentru dezvoltarea lui spirituală [8].

Constituția Republicii Moldova prin art. 16 alin. (2) prevede că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială [1].

Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012 la art. 1 alin. (1) stabilește că scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; art. 2 oferă definiția discriminării ca fiind orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criteriile presupuse; art. 3 stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat [3].

Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320/2012 la art. 4 alin. (1) stabilește că activitatea Poliției se desfășoară exclusiv în baza și pentru executarea legii, în interesul persoanei, al comunității și în sprijinul instituțiilor statului, pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale și demnității umane, prevăzute în Declarația universală a drepturilor omului, în Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, în Codul european de etică al poliției și în alte acte internaționale, în conformitate cu principiile legalității, respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, imparțialității și nediscriminării, controlului ierarhic permanent, răspunderii personale și profesionalismului,

transparenței, respectării secretului de stat și al altor informații oficiale cu accesibilitate limitată [4].

Legea cu privire la procuratură nr. 3/2016 la art. 3 alin. (7) stabilește că procurorul este obligat, prin întreaga sa activitate, să asigure supremația legii, să respecte drepturile și libertățile persoanelor, egalitatea lor în fața legii, să asigure un tratament juridic nediscriminatoriu pentru toți participanții la procedurile judiciare indiferent de calitatea acestora, să respecte Codul de etică al procurorilor și să participe la formarea profesională continuă [5].

Legea cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați nr. 5/2006 la art. 2 prevede că egalitate între femei și bărbați presupune o egalitate în drepturi, șanse egale în exercitarea drepturilor, participare egală în toate sferele vieții, tratare egală a femeilor și bărbaților; art. 5 alin. (1) prevede că în Republica Moldova, femeile și bărbații beneficiază de drepturi și libertăți egale, fiindu-le garantate și șanse egale pentru exercitarea lor [6].

Legea privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți nr.140/2013 la art. 5 alin. (1) stipulează că autoritățile tutelare trebuie să întreprindă toate măsurile necesare pentru asistența și suportul copiilor și al familiilor acestora în scopul prevenirii separării copilului de mediul familial sau, după caz, în scopul (re)integrării acestuia în familie [7].

Codul familiei nr. 1316/2000 la art. 51 alin. (2) prevede că fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu ei, cu excepția cazurilor când aceasta contravine intereselor copilului; art. 52 alin. (1) prevede că, copilul are dreptul să comunice cu ambii părinți, cu bunicii, frații, surorile și cu celelalte rude. Desfacerea căsătoriei părinților, nulitatea ei sau traiul separat al acestora nu afectează drepturile copilului. În cazul când părinții au domiciliul separat, copilul are dreptul să comunice cu fiecare dintre ei; art. 60 alin. (1) stipulează că părinții au dreptul și sunt obligați să-și educe copiii conform propriilor convingeri, indiferent de faptul dacă locuiesc împreună sau separat; art. 60 alin. (4) prevede că litigiile dintre părinți privind educația și instruirea copiilor se soluționează de către autoritatea tutelară locală, iar decizia acesteia poate fi atacată pe cale judecătorească. Autoritatea tutelară recomandă părinților să se adreseze unui mediator pentru soluționarea litigiului; art. 62 alin. (3) stabilește că toate problemele privind educația și instruirea copilului se soluționează de către părinți de comun acord, ținându-se cont de interesele și de părerea copilului; art. 64 alin. (1) menționează că părintele care locuiește împreună cu copilul nu are dreptul să împiedice contactul dintre copil și celălalt părinte care locuiește separat, cu excepția cazurilor când comportamentul acestuia din urmă este în detrimentul intereselor copilului sau prezintă pericol pentru starea lui fizică și psihică; art. 64 alin. (2) stabilește că părinții au dreptul să încheie un acord privind exercitarea drepturilor părintești de către părintele care locuiește separat de copil. Litigiile apărute se soluționează de către autoritatea tutelară teritorială, iar decizia acesteia poate fi atacată în instanța judecătorească, care va emite hotărârea respectivă. Părinții pot, din inițiativă proprie sau la recomandarea autorității tutelare teritoriale, să se adreseze unui mediator pentru soluționarea litigiului; art. 64 alin. (4) prevede că părinții care locuiesc separat de copil au dreptul de a primi informațiile ce se referă la copilul lor de la toate instituțiile educative, curative, de asistență socială etc. Comunicarea informației poate fi refuzată dacă comportamentul părintelui prezintă pericol pentru viața și sănătatea copilului. Acest refuz poate fi atacat în instanța judecătorească; art. 73 alin. (1) prevede că la examinarea de către instanța judecătorească a litigiilor privind educația copilului este obligatorie participarea autorității tutelare teritoriale [2].

În cadrul cercetării noastre ne-am propus ca să discutăm despre programul de întâlniri dintre părinți și copiii care locuiesc separat. Acest subiect este unul foarte important în societatea contemporană, dat fiind faptul că aume cu ajutorul acestui orar de întâlniri părintele care locuiește separat de copil și îi sunt create impedimente în ceea ce privește participarea lui în viața copilului, are posibilitatea de a se vedea cu el și de a participa parțial în ceea ce privește creșterea și educarea propriului copil, datorită acestui orar de întâlniri.

În situația în care părintele care locuiește separat de copil și îi sunt create impedimente în ceea ce privește participarea lui în viața copilului, se adresează cu o cerere în cadrul Direcției de Asistență Socială de la domiciliul copilului minor cu o cerere privind stabilirea acestui orar.

Odată ce cererea a fost recepționată și se află în gestionarea specialistului principal în protecția drepturilor copilului din cadrul Direcției de Asistență Socială de la domiciliul copilului minor, se efectuează vizite de către asistentul social la domiciliul fiecărui părinte, dacă tatăl locuiește în altă regiune decât copilul se remite demers către Direcției de Asistență Socială de la domiciliul acestuia privind evaluarea condițiilor de trai și perfectarea anchetei sociale. După perfectarea anchetei sociale de către asistentul social, specialistului principal în protecția drepturilor copilului convoacă prima ședință unde sunt invitați părinții, aceștia având posibilitatea de a fi asistați de către un avocat pentru a nu le fi încălcate drepturile. La fel în cadrul primei ședințe le sunt explicate drepturile și obligațiunile participanților la ședință.

Atunci când nu se ajunge la un numitor comun în ceea ce privește stabilirea orarului de întrevederi și se suspectă careva chestiuni ce ar fi contrar drepturilor copilului se referă către specialistul psiholog pentru a identifica care este situația în cadrul familiei și a elucida toate circumstanțele.

O altă problemă legislativă este aceea că legea nu obligă instanța să emită un grafic de întrevederi părinte-copil la stabilirea domiciliului minorului, cu alte cuvinte, în cazul în care se stabilește domiciliul permanent cu un părinte, celălalt părinte, dacă lipsește un acord între părinți, trebuie să se adreseze organului tutelar pentru stabilirea unui grafic de întrevederi, iar dacă nu este de acord cu decizia, ori decizia nu se execută, părintele trebuie să se adreseze instanței de judecată pentru a cere stabilirea unui grafic executoriu de întrevederi. În această situație, legislația R. Moldova devine neefectivă deoarece aceste litigii, conform recomandărilor CEDO, trebuie să fie examinate în termeni restrânși pe când în realitate, în condițiile R. Moldova, aceste litigii se examinează în 3, 4, 5, 6 ani, iar trecerea timpului poate avea consecințe ireparabile asupra relațiilor dintre copil și părintele care nu locuiește cu acesta.

Art. 64, alin. 2 prevede că părinții au dreptul să semneze un acord privind exercitarea drepturilor părintești de către părintele care locuiește separat. Litigiile apărute se soluționează de autoritatea tutelară, iar decizia acesteia poate fi atacată în instanță [2].

Dacă analizăm acest aspect și practica judiciară a Republicii Moldova, observăm că această prevedere e o adevărată catastrofă pentru părinții care locuiesc separat de copii, dar și pentru copiii lor minori. Prevederea respectivă îngreudește accesul direct la justiție a părinților și provoacă tergiversarea examinării acestor litigii și iar suntem în situația în care consecințele timpului îndelungat pot fi ireparabile în litigiile unde sunt implicați minori.

Legislația ar trebui să prevadă posibilitatea adresării directe în judecată, deoarece numai instanța de judecată dispune de garanțiile unui proces efectiv și echitabil precum posibilitatea executării silite a hotărârii, garanțiile procedurale a părților cum sunt principiul egalității, echității, publicității, inclusiv dreptul la un proces echitabil. Nimeni nu exclude necesitatea prezenței direcției tutelare în astfel de litigii, doar că prezența acesteea trebuie să fie una consultativă.

La fel, o problemă se conține în art. 64 alin (2 3) care prevede „În cazul în care părintele la domiciliul căruia a fost stabilit domiciliul copilului pleacă în altă localitate din țară sau de peste hotare împreună cu copilul ori lăsând copilul în custodie, acesta asigură comunicarea copilului cu celălalt părinte prin intermediul tehnologiilor informaționale sau prin alte mijloace, dar și posibilitatea vizitării copilului de celălalt părinte” [2].

Din practica unor astfel de litigii, când părinții se stabilesc cu copiii peste hotare fără să existe în prealabil o hotărâre judecătorească care să îi oblighe la un grafic de întrevederi și comunicări cu celălalt părinte, creează imposibilitatea părintelui ce locuiește separat de a comunica cu copilul, de a avea întrevederi cu acesta la domiciliul său. Părintele e nevoit să apeleze instanța de judecată și să obțină, conform legii, un grafic de comunicare și întrevedere cu copilul său minor. Practica ne arată că adresările către organul tutelar pentru stabilirea unui grafic de comunicare și întrevedere cu minorul în situația plecării peste hotare este inefficient,

deoarece instituția nu are împuterniciri legale de a soluționa astfel de cereri. Conform legii, Direcțiile tutelare examinează doar litigiile dintre părțile aflate pe teritoriul său, pe de o parte, și, pe de altă parte, atunci când părțile ajung în judecată, acestea resping cererile privind stabilirea unui grafic de întrevederi și comunicări cu minorii.

Totodată, deciziile organului tutelar, în cazul în care părinții sunt domiciliați cu minorii peste hotare, nu pot fi executate pe acel teritoriu deoarece nu au putere juridică executorie, or, în multe state pot fi executate doar deciziile judiciare ale statului respectiv. Cu alte cuvinte, chiar dacă Moldova ar impune Direcția protecția copilului să emită acest grafic de comunicare și întrevedere părinte-minor, acestea nu vor fi executabile pe un teritoriu străin.

Scopul procedurilor extrajudiciare este de a reduce volumul de lucru a instanțelor de judecată însă acest fapt contravine prevederilor internaționale la care Moldova este parte. Orice persoană are dreptul să se adreseze în instanța de judecată pentru a-și apăra drepturile. Doar instanțele de judecată sunt abilitate cu forța executorie a hotărârii, sunt independente și imparțiale, folosesc procedura de stabilire a faptelor, aplică principiul contradictorialității și egalității armelor, dispun de alte garanții procesuale care asigură efectuarea unui proces echitabil într-un termen rezonabil. Nici un organ administrativ creat de către autoritățile statului nu dețin garanțiile unui proces echitabil și respectiv nu pot fi considerate efective. Obligarea oamenilor să se adreseze întâi acestor instituții de fapt este un obstacol direct de acces a persoanelor la o justiție echitabilă în termen rezonabil.

Un model de studiu de caz privind gestionarea unei situații de criză

Notă: Numele sunt schimbate

Subiectul : Antonache Andrei

Data și locul nașterii. 15.09.xxxx Bălți

Ocupația : angajat.

Subiectul : Antonache Olga

Data și locul nașterii. 19.02.xxxx Bălți

Ocupația : angajată.

Subiectul : Antonache Andreea- fiica

Data și locul nașterii. 13.03.xxxx Bălți

Ocupația : elevă.

Subiectul : Antonache Lucian- fiu

Data și locul nașterii. 03.11.xxxx Bălți

Ocupația : elev.

Structura și componența familiei: tipul familiei – normală

Dezvoltarea fizică și starea sănătății: sănătoși.

Prezentarea cazului:

Dl Andrei a afirmat că își face griji de starea psihologică a copiilor minori, se străduie să îi asigure cu toate cele necesare în scopul creșterii și dezvoltării conform potențialului, ori de câte ori se vede cu ei le procură ceva.

Concomitent dl Andrei a menționat că anterior a avut un comportament mai dur față de fiică și aceasta a început ca să aibă frică de el, ulterior a discutat cu minora și și-a cerut scuze, menționând că nu va mai repeta astfel de situații ulterior. În ceea ce privește fiul mai mic comunicarea este centrată pe respect, minorul când îl vede pe dl Andrei se bucură.

Dna Olga a menționat că fostul soț are obiceiul de a o urmări și de a controla orice pas pe care aceasta îl face și totodată o învinovățește de lucruri pe care ea nu le face.

Andreea este o fire deschisă spre comunicare, la începutul consilierii psihologice aceasta nu era distanțată din punct de vedere psihologic de mamă. Minora este energică, comunicabilă, extrovertă, centrată pe preocupările sale, instabilă emoțional, ceea ce îi perturbă uneori ritmul activităților întreprinse.

Posedă capacitatea de analiză, sinteză, abstractizare și generalizare conform vârstei. Memorie logică de lungă durată, capacitate bună de păstrare, stocare și de utilizare a informației în situații noi.

În urma discuției cu minorul Lucian acesta ne-a comunicat că la moment locuiește cu mama și sora mai mare, tatăl la moment locuiește separat pe motivul faptului că părinții au fost în proces de divorț, dar cu toate acestea tatăl o telefonează pe mamă și pe sora mai mare și mereu strigă la acestea. Motivul pentru care tatăl are un comportament agresiv față de membrii familiei minorul nu cunoaște, cu el tatăl se comportă bine.

La fel minorul ne-a comunicat că dorește să locuiască ulterior cu mama, în ceea ce privește comunicarea cu tatăl dorește ca să se vadă cu el după posibilitate.

Istoricul evoluției problemei

În urma discuției cu dl Andrei acesta ne-a comunicat că în urma divorțului fosta soție nu îi permite să se vadă cu copiii minori comuni și îi crează impedimente în comunicare cu minorii. În opinia acestuia fosta soție este ghidată de prietenele acesteia.

La fel dl Andrei, a afirmat că dorește ca să i-a copiii pe noapte, la adresa actuală de domiciliu (la moment acesta locuiește pe strada X 3/1), dorește ca părinții acestuia (bunicii copiilor) să se vadă cu minorii căci nu i-au văzut de mai mult timp și practic părinții acestuia i-au crescut.

La începutul ședințelor de consiliere dna Olga a afirmat că depune efort major în ceea ce privește asigurarea copiilor minori cu toate cele necesare în scopul creșterii și dezvoltării acestora conform particularităților de vârstă. La fel dna Olga a afirmat că nu are stabilite careva relații de prietenie cu fostul soț.

Totodată dna Olga ne-a comunicat că tatăl biologic al minorilor are obiceiul de a telefona minora Andreea la ore târzii, cât și pe dna Olga, comunicând cu ton ridicat și din aceste considerente mama anterior a interzis ca să aibă loc comunicarea copiilor cu dl Andrei.

La începutul ședințelor de consiliere minora era împotriva ca să se vadă cu tatăl acesteia din motiv că atunci când acesta o telefonează ridică tonalitatea vocii și îi comunică unele lucruri urâte despre mama acesteia

Trăiește intensiv aceste momente și nu mai dorește să comunice cu tatăl dacă acesta va continua și ulterior să se comporte așa cum este la moment.

La fel minora ne-a comunicat că mama acesteia la fel este telefonată de tată și anterior în cadrul familiei mama a fost supusă violenței fizice din partea tatălui.

Concomitent minora a afirmat faptul că își face griji de starea psihologică a mamei sale, pe fundalul la toate ce se întâmplă o perioadă mai îndelungată în familia acestora.

Descoperirea cauzelor generatoare

La data de X minora ne-a comunicat că tatăl acesteia a telefonat-o și a început ca să o numească cu cuvinte urâte și necenzurate, fapt de care minora și mai tare a fost afectată emoțional.

La data de Y minora ne-a comunicat că a avut loc o întrevedere dintre aceasta, fratele mai mic și tatăl biologic, aceștia au plecat în sat la buneii de pe linia paternă unde au petrecut timpul liber bine. Tatăl nu a provocat careva conflicte și reproșuri în adresa minorei, acest lucru a bucurat-o pe copilă și ea a menționat că dacă așa vor decurge întreprinderile pe viitor dorește ca să se vadă cu tatăl.

Comportamentul:

- frică majoră față de dl Andrei.
- agresivitate sporită a dlui Andrei față de fosta soție și minora Andreea
- nedorința ficei mai mari de a comunica cu tatăl biologic sub nici o formă
- dorința dlui Andrei de a se schimba și de a nu mai folosi limbaj vulgar în comunicarea cu fiica și fosta soție.

Dialog cu fiecare membru:

- dl Andrei a menționat faptul că în urma divorțului fosta soție nu îi permite să se vadă cu copiii minori comuni și îi crează impedimente în comunicare cu minorii. În opinia acestuia fosta soție este ghidată de prietenele acesteia.

- dna Olga ne-a comunicat că tatăl biologic al minorilor are obiceiul de a telefona minora Andreea la ore târzii, cât și pe dna Olga și a comunica cu ton ridicat și din aceste considerente mama anterior a interzis ca să aibă loc comunicarea copiilor cu dl Andrei.
- minora Andreea trăiește intens aceste momente și nu mai dorește să comunice cu tatăl dacă acesta va continua și ulterior să se comporta așa cum este la moment.
- minorul Lucian ne-a comunicat că la moment locuiește cu mama și sora mai mare. Tatăl la moment locuiește separat, dar cu toate acestea el o telefonează pe mamă și pe sora mai mare și mereu strigă la acestea.

Analiza datelor și stabilirea ipotezelor

- Dacă foștii soți ar ajunge la un numitor comun în ceea ce privește stabilirea unui orar de întâlniri dintre tatăl biologic și copiii minori va avea loc restabilirea relațiilor dintre aceștia și nu va fi prezentă nedorința minorei Andreea de a se vedea cu tatăl acesteia.
- comunicarea tată-fiica nu va fi afectată de careva factori nocivi.
- Dacă dl Andrei va conștientiza faptul că presiunea dar și forța fizică pe care o aplică asupra dnei Olga și ficei mai mari nu sunt acceptabile, s-ar crea condiții pentru menținerea unei relații pozitive cu acestea.

Elaborarea unui program de schimbare

Fixarea obiectivelor

Obiective pe termen lung

1. Membrii familiei vor frecventa regulat toate ședințele de consiliere psihologică.
2. Evitarea în totalitate a oricărui comportament agresiv din partea dlui Andrei
3. Membrii familiei se vor implica plenar în schimbarea situației.
4. Stabilirea unei ședințe de grup pentru a eluda factorii declanșatori a situației existente dar și stabilirea unor granițe în ceea ce privește comunicarea dlui Andrei cu membrii familiei.

Obiective pe termen scurt

1. Membrii familiei vor manifesta activism în cadrul ședințelor de consiliere.
2. Membrii familiei vor primi sarcini fiind implicați în diverse acțiuni, pentru a fi responsabilizați.
3. Tema de acasă care va fi oferită membrilor familiei se va verifica la ședința următoare

Metode și strategii

- Conceperea și punerea în practică a unor metode coerente de lucru cu fiecare membru al familiei.
- Strângă legătură cu familia, astfel încât prezența la ședințele de consiliere să fie 100%.
- Acordarea suportului necesar pentru depășirea situației dificile în care se află la moment și evitarea repetării situațiilor similare.
- Se vor aplica metode de evaluare psihologică pentru identificarea stării psiho-emoționale.

Aplicarea programului de schimbare

Responsabilități

1. Implicarea activă a părinților biologici în ceea ce privește procesul de creștere și de educare a minorilor pentru menținerea unei stime de sine bune și o dezvoltare armonioasă a acestora, prin stabilirea unei relații de prietenie cu aceștia.
2. Depășirea înstrăinării, dintre tată și minora Andreea în scopul creării și menținerii unor relații stabile și de încredere.
3. Crearea și menținerea unei atitudini de stimă și de respect între membrii familiei ca copiii să aibă posibilitatea de a prelua acest comportament pozitiv.
4. Asigurarea unui climat securizant și liniștit în familie pentru dezvoltarea armonioasă a copiilor și formarea unei personalități sănătoase

Participarea acasă

1. Membrii familiei să fie foarte atenți la propriul comportament pentru evitarea repetării situațiilor similare.
2. La necesitate să fie acordate servicii psihologice de lungă durată.

Teme scrise:

- Se va reduce numărul notițelor de care trebuie să se țină cont.
- Se vor aplica metode de evaluare psihologică a relațiilor intra-familiale până la promovarea ședințelor de consiliere cât și după ședințele de consiliere.

Aptitudini sociale

- În timpul activităților fiecare va avea ca sarcină să coordoneze planul de acțiuni, consultat anterior cu psihologul.

Ședinte de consiliere

- Odată pe săptămână vor avea loc ședințe de consiliere în cabinetul de asistență psihologică.
- Se vor efectua ședințe de consiliere individuale și de grup.

Evaluarea programului de schimbare

- Luarea unei decizii în interesul superior al copiilor minori, în scopul creșterii și dezvoltării conform potențialului acestora.
- Informarea părinților despre prevederile legale în cazul nerespectării orarului de întreveneri stabilit ulterior.
- Monitorizarea situației familiei de către managerul de caz în scopul evitării repetării situațiilor similare în viitor.
- Acordarea serviciilor sociale specializate conform necesităților familiei.

Rezolvarea problemei

- Mediul familial să fie un centru al afectivității și al confortului emoțional pentru copiii, unde aceștia ar avea posibilitatea de a se retrage și simți în siguranță alături de persoane care ar avea posibilitatea de ai susține.
- Tatăl să nu vină cu învinuiri nejustificate în adresa minorei, pentru a evita conflictele în cadrul familiei.
- Evitarea totală a conflictelor în prezența copiilor minori în scopul de a nu fi traumatizați din punct de vedere psihologic.

Concluzii

- În urma asistenței acordate s-a identificat faptul că în familia dnei Olga nu sunt prezente careva forme de violență asupra minorilor.
- Tipul de atașament dintre mamă și minora Andreea este securizant, tipul de atașament dintre mamă și minorul Lucian este securizant, tipul de atașament dintre minorul Lucian și tatăl biologic este securizant, tipul de atașament dintre tată și minora Andreea este distant pe motivul comunicării deficitare și a relațiilor tensionate.
- În urma evaluării și asistenței acordate s-a identificat că minora Andreea pe fundalul la toate cele ce s-au întâmplat pe o perioadă îndelungată în cadrul familiei a fost afectată din punct de vedere psihologic. Această stare nu a fost depășită la moment din cauza instabilității orarului de vizite dintre minoră și tatăl biologic dar și atitudinea tatălui față de minoră, conflictele frecvente dintre aceștia.
- Pe perioada promovării ședințelor de consiliere au avut loc întreveneri dintre tată-copiii fără prezența reprezentantului DGASSPF mun. Bălți, unde din cele comunicate de minora Andreea tatăl a avut o atitudine pozitivă față de aceasta și în discuție nu se mai aborda persoana mamei biologice.
- Pe parcursul ședințelor de consiliere psihologică nu a fost identificat prezența alienării parentale asupra copiilor minori de către membrii familiei.
- Minorii nu întâmpină dificultăți în procesul de comunicare cu persoane terțe fiindu-le caracteristic tipul de personalitate extrovertit.
- Dezvoltarea fizică și psihică și a minorilor corespunde vârstei cronologice.
- Părinții se consultă referitor la metodele ce le folosesc în procesul de creștere și de educare a minorilor, metodele ce sunt aplicate de către o parte (mamă) în procesul de creștere și de educare nu mai sunt criticate de cealaltă parte (tată).

- În urma evaluării și asistenței acordate s-a identificat că tatăl biologic al minorei a avut un comportament agresiv față de minoră și mama acesteia, care la moment nu mai este prezent.
- Starea afectivă instabilă a minorei la moment a fost depășită, având în vedere relațiile stabile pozitive din cadrul familiei.
- Tatăl a fost informat despre riscurile unui comportament neglijent cât și asumarea responsabilității în cazul apariției consecințelor nedorite.
- La această vârstă personalitatea tinerei Andreea începe să se desăvârșească, dar ea este încă ușor influențabilă, sensibilă la opiniile altor persoane, persistă neîncrederea, egoismul, frustrările personale, timiditatea și frica.

CONCLUZII FINALE

La stabilirea graficului de întrevederi se va ține cont de atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului și încadrarea acestuia în sistemul educațional, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, proximitatea domiciliului părintelui care locuiește separat, astfel încât exercitarea drepturilor părintești să se realizeze echitabil.

În cazul în care părintele cu care a fost stabilit domiciliul copilului pleacă temporar peste hotare la muncă sau în alte scopuri, iar copilul rămâne în grija altei persoane, părintele care locuiește separat își păstrează dreptul la vizitarea copilului conform graficului de întrevederi.

În cazul în care părintele cu care a fost stabilit domiciliul copilului pleacă într-o altă localitate din țară sau din străinătate, împreună cu copilul sau lăsând copilul în custodie, părintele cu care a fost stabilit domiciliul copilului asigură comunicarea copilului cu celălalt părinte prin intermediul tehnologiilor informaționale de comunicare sau prin alte metode precum și accesul fizic la copil al celuilalt părinte. Modelul studiului de caz prezentat poate fi util pentru specialiștii implicați în rezolvarea unor situații similare.

Bibliografie:

1. **CONSTITUȚIA** Nr. 1 din 29-07-1994 **CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA***
Publicat : 29-03-2016 în Monitorul Oficial Nr. 78 art. 140.
2. **COD** Nr. 1316 din 26-10-2000 **CODUL FAMILIEI** Publicat : 26-04-2001 în Monitorul Oficial Nr. 47-48 art. 210
3. **LEGE** Nr. 121 din 25-05-2012 **cu privire la asigurarea egalității** Publicat : 29-05-2012 în Monitorul Oficial Nr. 103 art. 355
4. **LEGE** Nr. 320 din 27-12-2012 **cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului** Publicat : 01-03-2013 în Monitorul Oficial Nr. 42-47 art. 145
5. **LEGE** Nr. 3 din 25-02-2016 **cu privire la Procuratură** Publicat : 25-03-2016 în Monitorul Oficial Nr. 69-77 art. 113
6. **LEGE** Nr. 5 din 09-02-2006 **cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați** Publicat : 24-03-2006 în Monitorul Oficial Nr. 47-50 art. 200
7. **LEGE** Nr. 140 din 14-06-2013 **privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți** Publicat : 02-08-2013 în Monitorul Oficial Nr. 167-172 art. 534
8. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134444&lang=ro#